

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ง
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนที่	ฎ
สารบัญแผนผัง	ฏ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
สารบัญภาพ	ฑ
สารบัญลายเส้น	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.4 ขอบเขตการศึกษา	5
1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่	5
1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา	5
1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร	5
1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้	5
1.6 การเสนอผลการศึกษา	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 บริบททาง สังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดลำปาง	9
2.2 ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมของเมืองนครลำปาง	11
2.3 องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	20
2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้	37

2.4.1	แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน	37
2.4.2	แนวคิดการออกแบบนิทรรศการ	41
2.4.3	แนวคิดการจัดกลุ่มห้องแสดงนิทรรศการ	42
2.5	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
2.5.1	งานวิจัย	44
2.5.2	เอกสารและหนังสือ	52
2.6	กรอบแนวคิดการศึกษา	55
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	56
3.1	รูปแบบการวิจัย	57
3.2	การศึกษาภาคเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม และแนวคิดทฤษฎี	57
3.3	การศึกษาพิพิธภัณฑวัดและสภาพปัญหาของพิพิธภัณฑวัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	58
3.4	การศึกษาเพื่อหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการปรับปรุงพิพิธภัณฑ วัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	60
3.5	แนวคิดของการจัดการพิพิธภัณฑวัดในท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นแหล่งเรียนรู้และความเพลิดเพลิน	63
บทที่ 4	พิพิธภัณฑวัดและสภาพปัญหาของพิพิธภัณฑวัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	65
4.1	การศึกษาและสำรวจพิพิธภัณฑวัดในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	66
4.2	การคัดเลือกตัวอย่าง (Sampling) พิพิธภัณฑวัดในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำปางเพื่อสำหรับการศึกษาในครั้งนี้	71
4.3	การศึกษาตัวอย่าง Sample) พิพิธภัณฑวัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัด ลำปาง	72
4.4	วิเคราะห์ความสำเร็จและปัญหาของพิพิธภัณฑวัดในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	120
บทที่ 5	การจัดการพิพิธภัณฑวัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำปาง	123
5.1	การศึกษาเพื่อหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการพิพิธภัณฑ ของวัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	124
5.1.1	สภาพปัญหาของการจัดแสดง และการบริหารจัดการของพิพิธภัณฑ	124

	ของวัดในท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	
5.1.2	การศึกษาและเก็บข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักวิชาการ และบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์วัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	125
5.1.3	การศึกษาและวิเคราะห์หาวิธีการจัดการที่เหมาะสมในการจัดการ พิพิธภัณฑ์ของวัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	127
5.2	แนวคิดของการจัดการพิพิธภัณฑ์ของวัดในท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นแหล่งเรียนรู้และความเพลิดเพลิน	129
5.2.1	การจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ของวัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	129
5.2.2	การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ของวัดในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง อย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน	134
5.3	ตัวแบบ (Model) ของการจัดการพิพิธภัณฑ์ของวัดในท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำปาง	137
5.3.1	การปรับปรุงการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาคาราม อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	137
5.3.2	การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา วัดพระแก้วดอนเต้า สุชาคาราม อำเภอเมือง จังหวัดลำปางอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน	153
บทที่ 6	สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	157
6.1	สรุปผลการศึกษา	157
6.2	อภิปรายผล	157
6.3	ข้อเสนอแนะ	158
บรรณานุกรม		160
ภาคผนวก		164
ประวัติผู้เขียน		171

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตาราง 4.1	แสดงประมาณการจำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	74
ตาราง 4.2	แสดงจำนวนวัตถุจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	77
ตาราง 4.3	แสดงประมาณการจำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์วัดลำปางกลางตะวันออก	96
ตาราง 4.3	แสดงประมาณการจำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานเขलगคนกร	110

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญแนที่

	หน้า
แนที่ 4.1 แดงที่ตั่งและเสันทางคมนาควัดพระแก้วดอนเต้าสุชาคาราม	72
แนที่ 4.2 แดงที่ตั่งและเสันทางคมนาควัดลำปางกลางตะวันออก	93
แนที่ 4.2 แดงที่ตั่งและเสันทางคมนาควัดพระเจดีย์ชาวหล้ง	107

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญแผนผัง

	หน้า
แผนผัง 4.1 วัดพระแก้วคอนเต้าสุชาคาราม	73
แผนผัง 4.2 แผนผังการจัดแสดงภายนอกอาคาร พิพิธภัณฑสถานแห่งลานนา วัดพระแก้วคอนเต้าสุชาคาราม	84
แผนผัง 4.3 ตำแหน่งพิพิธภัณฑ์ภายในวัดลำปางกลางตะวันออก	94
แผนผัง 4.4 อาคารและแผนผังของพิพิธภัณฑ์วัดลำปางกลางตะวันออก	98
แผนผัง 4.5 แผนผังการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์วัดลำปางกลางตะวันออก	101
แผนผัง 4.6 แผนผังการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์วัดลำปางกลางตะวันออก	108
แผนผัง 4.7 แผนผังการจัดแสดงภายในอาคารพิพิธภัณฑสถานเขलगคนคร	111
แผนผัง 4.8 แผนผังการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานเขलगคนคร	112

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 5.1	แสดงการเสนอโครงสร้างการบริหารจัดการ 139
แผนภูมิที่ 5.2	แผนภูมิจัดแนวทางของเรื่องและเขียนบทนิทรรศการการจัดการแสดง 141
แผนภูมิที่ 5.3	แผนภูมิหัวข้อเรื่องจัดแสดง ศิลปะสถาปัตยกรรมของลำปางในอดีต 155
แผนภูมิที่ 5.4	แผนภูมิแสดงการเสนอโครงสร้างการบริหารจัดการ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม 159

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 พระบรมธาตุคอนเฒ่า วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาคาราม	16
ภาพที่ 2.2 วัดศรีชุม วัดศิลปะกรรมพม่าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย	17
ภาพที่ 2.3 แสดงการชมนิทรรศการที่มีทางเดินยาว และมีทางแยกเข้าสู่ส่วนแสดง	45
ภาพที่ 2.4 แสดงทางเข้าชมการจัดแสดง โดยมีโถงตรงกลางเป็นส่วนแยก	46
ภาพที่ 2.5 แสดงทางเข้าชมการจัดแสดง โดยมีโถงตรงกลางเป็นส่วนแยก และมีทางเชื่อมต่อ	46
ภาพที่ 2.2 วัดศรีชุม วัดศิลปะกรรมพม่าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย	19
ภาพที่ 4.1 อาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาคาราม	66
ภาพที่ 4.2 อาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งกลางนคร	67
ภาพที่ 4.3 อาคารพิพิธภัณฑ์วัดลำปางกลางตะวันออก	68
ภาพที่ 4.4 อาคารพิพิธภัณฑ์วัดพระธาตุเสด็จ	68
ภาพที่ 4.5 อาคารพิพิธภัณฑ์วัดปงสนุกเหนือ	69
ภาพที่ 4.6 อาคารพิพิธภัณฑ์เวียงลคร	70
ภาพที่ 4.7 อาคารพิพิธภัณฑ์วัดเชียงราย	70
ภาพที่ 4.8 อาคารพิพิธภัณฑ์วัดวัดป่าตัมกุ่มเมือง	71
ภาพที่ 4.9 ภาพปัจจุบันอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	75
ภาพที่ 4.10 ศาลาราย จัดแสดงวัตถุขนาดใหญ่	76
ภาพที่ 4.11 โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุขนาดใหญ่ จัดแสดงบนแท่นฐาน	80
ภาพที่ 4.12 โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุขนาดเล็ก จัดแสดงในตู้	80
ภาพที่ 4.13 โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุจัดวางและจัดแสดงศิลปวัตถุ ภายนอกอาคารพิพิธภัณฑ์	81
ภาพที่ 4.14 โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุจัดวางและจัดแสดงศิลปวัตถุ ภายนอกอาคารพิพิธภัณฑ์	81
ภาพที่ 4.15 การจัดวางศิลปวัตถุภายในอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	82
ภาพที่ 4.16 การจัดวางศิลปวัตถุภายในอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	83
ภาพที่ 4.17 การจัดวางศิลปวัตถุภายในอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	83
ภาพที่ 4.18 การจัดแสดงศิลปวัตถุภายในอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	84
ภาพที่ 4.19 แสดงการจัดวางศิลปวัตถุในตู้ในอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	85

ภาพที่ 4.20	แสดงการจัดวางศิลปวัตถุในอาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งลานนา	85
ภาพที่ 4.21	แสดงระบบแสงสว่างภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งลานนา	87
ภาพที่ 4.22	แสดงป้ายคำอธิบายประกอบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งลานนา	87
ภาพที่ 4.23	แสดงป้ายคำอธิบายประกอบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งลานนา	88
ภาพที่ 4.24	แสดงป้ายคำอธิบายประกอบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งลานนา	88
ภาพที่ 4.25	แสดงป้ายหินแกรนิต ที่จารึกประวัติย่อสถานที่สำคัญภายในวัด	89
ภาพที่ 4.26	แสดงป้ายหินแกรนิต ที่จารึกประวัติย่อสถานที่สำคัญภายในวัด	89
ภาพที่ 4.27	การประชาสัมพันธ์วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม	92
ภาพที่ 4.28	ป้ายบอกทางไปวัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม	92
ภาพที่ 4.29	วัดลำปางกลางตะวันออก	95
ภาพที่ 4.30	อาคารพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	97
ภาพที่ 4.31	แสดงมุมมองกว้างฝั่งการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	98
ภาพที่ 4.32	แสดงวัตถุสิ่งของที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	99
ภาพที่ 4.33	แสดงวัตถุสิ่งของที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	100
ภาพที่ 4.34	แสดงวัตถุสิ่งของที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	100
ภาพที่ 4.35	วิหารน้อยหรือวิหารจำลอง วัดลำปางกลางตะวันออก	101
ภาพที่ 4.36	แสดงการจัดแสดงศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	103
ภาพที่ 4.37	แสดงการจัดแสดงศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	102
ภาพที่ 4.38	แสดงการจัดแสดงศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	102
ภาพที่ 4.39	ช่องแสงอาคารพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	103
ภาพที่ 4.40	อาคารพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร วัดพระเจดีย์ชาวหลัง	109
ภาพที่ 4.41	วิธีการจัดวางหรือจัดแสดงศิลปวัตถุ ภายในพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร	112
ภาพที่ 4.42	แสดงภาพแผนผังการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร (ด้านซ้าย)	113
ภาพที่ 4.43	แสดงภาพแผนผังการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร (ด้านขวา)	113
ภาพที่ 4.44	การติดตั้งเหล็กค้ำชองหน้าต่างในอาคารพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร	115
ภาพที่ 4.45	ระบบการรักษาความปลอดภัยการติดตั้งกล้องวงจรปิด	115
ภาพที่ 4.46	แสดงคำอธิบายประกอบการแสดงพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร	116
ภาพที่ 4.47	แสดงคำอธิบายประกอบการแสดงพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร	116
ภาพที่ 4.48	ป้ายพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร	119

ภาพที่ 4.49	ป้ายอักษรวิ่งพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร	119
ภาพที่ 4.50	การจัดแสดงวัตถุจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานแห่งลานนา วัดพระแก้วคอนเต้าสุชาคาราม	122
ภาพที่ 4.51	การจัดแสดงวัตถุจัดแสดงพิพิธภัณฑวัดลำปางกลางตะวันออก	122
ภาพที่ 4.52	การจัดแสดงวัตถุจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานเขलगนคร วัดพระเจดีย์ชาวหลัง	122

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

สารบัญภาพลายเส้น

	หน้า
ภาพลายเส้น 4.1 แสดงภาพแผนผังการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	82
ภาพลายเส้น 4.2 แสดงแผนผัง ชั้น 1	97
ภาพลายเส้น 5.3 แสดงภาพเสนอการออกแบบป้ายคำอธิบายประกอบการจัดแสดง	133
ภาพลายเส้น 5.4 แสดงภาพเสนอการออกแบบป้ายคำอธิบายประกอบการจัดแสดง	133
ภาพลายเส้น 5.5 แสดงภาพการนำเสนอการออกแบบสื่ออื่นๆ ประกอบการแสดง	134
ภาพลายเส้น 5.6 แผนผังการจัดแสดงภายในอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	142
ภาพลายเส้น 5.7 แสดงภาพเสนอการออกแบบการจัดแสดงภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ สถานแห่งลานนา	142
ภาพลายเส้น 5.8 แผนผังการจัดแสดงภายนอกอาคาร	143
ภาพลายเส้น 5.9 แสดงภาพเสนอการออกแบบการจัดแสดงภายนอกอาคารพิพิธภัณฑ์สถาน แห่งลานนา	143
ภาพลายเส้น 5.10 แสดงภาพเสนอการออกแบบการจัดแสดงภายนอกอาคารพิพิธภัณฑ์สถาน แห่งลานนา	144
ภาพลายเส้น 5.11 แสดงการแบ่งพื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์	145
ภาพลายเส้น 5.12 เสนอภาพการแบ่งพื้นที่ส่วนจัดแสดงภายในอาคาร	145
ภาพลายเส้น 5.13 เสนอภาพการออกแบบการแบ่งพื้นที่ส่วนจัดแสดงภายในอาคาร	146
ภาพลายเส้น 5.14 เสนอภาพการออกแบบบอร์ดส่วนนำในการเข้าชมแต่ละหัวข้อเรื่อง	147
ภาพลายเส้น 5.15 นำเสนอการออกแบบ (Timeline) ห้องนิทรรศการที่ 1	148
ภาพลายเส้น 5.16 นำเสนอการนำเสนอการออกแบบการจัดแสดงวัตถุจัดแสดงภายใน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	149
ภาพลายเส้น 5.17 นำเสนอการออกแบบบอร์ดจัดแสดงสำหรับภาพถ่ายเก่า	149
ภาพลายเส้น 5.18 นำเสนอการออกแบบการจัดแสดงวัตถุจัดแสดง	150
ภาพลายเส้น 5.19 นำเสนอแสดงการออกแบบการจัดนิทรรศการ ศิลปะสถาปัตยกรรม ภายนอก พิพิธภัณฑ์สถานแห่งลานนา	151